

Monitor Arbeidsbeperkten en Werk 2007-2010

Kenniscentrum UWV
Directie SBK

Dionne Arts
Carla van Deursen
oktober 2011

© Bronvermelding is verplicht. Dit is een publicatie van het kenniscentrum UWV, die vanuit de kennisoptiek informatie en analyses en hiermee signalen aandraagt voor beleid en uitvoering. Het gaat hier dus niet om verantwoordingsinformatie of al ingenomen beleidsstandpunten.

Voor nadere informatie over deze publicatie: telefoon 020 - 687 5381

Inhoudsopgave

Samenvatting & conclusies	3
1. Inleiding	5
2. Overzicht van de belangrijkste bevindingen	9
2.1. Nieuwe arbeidsbeperkten en werk in dienstverband (met en zonder uitkering)	9
2.2. Werken met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (zittend bestand)	11
3. Nieuwe arbeidsbeperkten, instroom vanaf 2004 tot medio 2010	13
3.1. Werken in dienstverband als gedeeltelijke WGA'er, instroom 2006-2010	13
3.2. Werken in dienstverband als 35-minner, instroom 2006-2010	15
3.3. Werken in dienstverband na herbeoordeling WAO, instroom 2004-2009	16
4. Werken in dienstverband met een arbeidsongeschiktheidsuitkering, ultimo 2007 tot en met 2010 (zittend bestand)	19
4.1. Groep met een WIA-uitkering	19
4.2. Groep met een WAO/WAZ-uitkering	19
4.3. Groep met een Wajonguitkering	20

Samenvatting & conclusies

Het doel van deze monitor is – zoals aangegeven in de inleiding – meerledig: ontwikkelingen in werken en re-integratieondersteuning bij arbeidsbeperkten volgen, een beeld krijgen van de duurzaamheid van de arbeidsrelaties en het signaleren van groepen waarbij de participatie achterblijft. Aan de hand van deze doelen, beschouwen we de bevindingen in deze monitor over de peiljaren 2007 tot en met 2010. In vergelijking met de vorige monitor, over de jaren 2007-2009, zien we nog weinig veranderingen. Over het algemeen hebben de trends die we in de vorige monitor waarnamen, zich in 2010 verder doorgezet. Zo zien we dat de daling in arbeidsdeelname, die zich manifesteerde na de crisis die eind 2008 plaatsvond, verder doorzet en weer terug is op het niveau van voor de crisis, vergelijkbaar met het jaar 2007. De verschillen tussen de onderscheiden groepen arbeidsbeperkten zijn grotendeels gelijk gebleven in vergelijking met de vorige monitor.

Ongeveer de helft van de arbeidsbeperkten is (duurzaam) aan het werk

Deze monitor laat zien dat een kleine meerderheid (inclusief werk als zelfstandige) van de arbeidsbeperkten met resterende verdien capaciteit – van wie dus expliciet verwacht wordt dat ze inkomsten uit betaald werk verwerven – in Nederland betaald werk verricht. Daarvan werkt iets minder dan de helft in een dienstverband. Dit werk is vaak duurzaam van aard: veel vaste contracten en weinig uitzendwerk. Grofweg eenderde van de gedeeltelijke WGA'ers en 35-minners met werk in 2010 is reeds langere tijd, in ieder geval gedurende drie jaar, aan het werk. Naast werk in dienstverband, biedt deze monitor een eerste blik op het aandeel arbeidsbeperkten dat inkomen genereert uit werk als zelfstandige, vooralsnog alleen voor het jaar 2008. Met name onder de WAZ'ers was het aandeel met alleen een inkomen uit werk als zelfstandige substantieel met 36%. Van de gedeeltelijke WGA'ers en WAO'ers was dit respectievelijk 6% en 7%. Recentere data met betrekking tot zelfstandigen zijn nog niet beschikbaar.

Aandeel werkenden met arbeidsbeperking terug op het niveau van 2007

Na de piek in het aandeel werkende arbeidsbeperkten in 2008, is het aandeel in 2010 weer terug op het niveau van 2007. In 2007 bevond Nederland zich in een hoogconjunctuur wat onder andere tot uiting kwam in een relatief hoge arbeidsparticipatie in 2008 van zowel de totale beroepsbevolking als de groep arbeidsbeperkten. Ook het aandeel werkenden in de beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking ligt in 2010 weer op het niveau van 2007. De groei in arbeidsparticipatie in 2008 was zowel bij de groep met een lopende arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA, WAO/WAZ, Wajong) als bij arbeidsbeperkten waarbij tijdens de claimbeoordeling resterende verdien capaciteit werd geconstateerd (gedeeltelijke WGA'ers, 35-minners en herbeoordeelde WAO'ers) waar te nemen. Hierna is deze groei bij bijna alle doelgroepen omgebogen in een daling van het aandeel werkenden. Vooral voor de instromers en werkverlizers vanaf 2008 is het lastiger geworden om (opnieuw) aan het werk te komen. De daling is het gevolg van de economische crisis die eind 2008 inzette.

Re-integratieondersteuning voor nieuwe arbeidsbeperkten

Het aandeel instromers waarvoor re-integratiedienstverlening is ingekocht is vergelijkbaar met het vorig jaar. Ook het aandeel instromers met werk in 2010, nadat UWV re-integratiedienstverlening voor hen inkocht, is nauwelijks veranderd ten opzichte van het vorige jaar. Re-integratiedienstverlening gestart in 2008 leidt minder vaak tot werkherhervatting dan de eerdere inkoop. Dit is een logisch gevolg van de economische crisis. In deze monitor zijn voor het eerst gegevens opgenomen over de begeleiding die werkcoaches van UWV sinds 2010 bieden aan gedeeltelijke WGA'ers. Hoe recenter men is ingestroomd in de WGA, hoe groter het aandeel dat een intakegesprek met een werkcoach heeft gehad.

Ex-vangnetters blijven sterk achter in werken, maar aandeel werkherhervatters is hoger

Zoals ook uit eerdere monitoren bleek blijft de werkherhervatting van ex-vangnetters achter bij die van ex-werknemers. Van de 35-minners en de gedeeltelijke WGA'ers afkomstig uit de vangnet-Ziektewet heeft of krijgt grofweg een derde een dienstverband na de WIA-claimbeoordeling, tegenover 60% van de werknemers. De uitgangspositie voor werk bij de 'vangnetgroep' is echter vaak ook minder gunstig. Naast de problematiek van de afwezigheid van een werkgever om geleidelijk te hervatten in passend werk, blijkt uit onderzoek dat de 'vangnetters' vaker dan werknemers een zwakke sociaaleconomische positie hebben. Dit kenmerkt zich onder andere door een lager opleidingsniveau, een lager inkomen, het vaker behoren tot een etnische minderheidsgroep, een als slechter ervaren gezondheid en een korter arbeidsverleden¹.

¹ Zie onder andere:
P. de Jong, T. Veerman, C. van der Burg, C. Schrijvershof (2010). *Nederland is niet ziek meer*. APE/ASTri.
C. Deursen, I. van Straaten en W. Zwinkels (2010). *Bijlage monitor Arbeidsbeperkten en werk 2007-2009*. Kenniscentrum UWV.

In 2008 zagen we nog een relatief sterke groei van het aandeel werkende ex-vangnetters vergeleken met hun situatie in 2007. In 2009 is deze groei als gevolg van de crisis gestopt. Wel ligt het aandeel werkende vangnetters in 2010 voor gedeeltelijk WGA'ers nog steeds hoger dan, en voor 35-minners gelijk aan, het aandeel in 2007. Het verschil in werk tussen ex-werknemers en ex-vangnetters is bij de gedeeltelijke WGA'ers afgenomen door de tijd. Dit is toe te schrijven aan het feit dat het aandeel ex-werknemers dat werkt sterker afneemt dan het aandeel werkenden in de ex-vangnetgroep.

Verder laat deze monitor zien dat de piek in werkherhvatting bij de vangnetgroepen in het tweede jaar na instroom ligt. Het aandeel werkenden in het tweede jaar na instroom ligt voor iedere instroomgroep hoger dan het aandeel werkenden in het eerste jaar. Daarna stabiliseert het aandeel werkenden. Bij de ex-werknemers zien we dan dat de piek in werk(hervatting) in het eerste jaar na instroom ligt. Daarna neemt het aandeel werkenden onder hen juist af. Blijkbaar konden zij na ziekte veelal nog in dienst blijven bij de oude werkgever, maar komen zij moeilijk opnieuw aan het werk als ze eenmaal ontslagen zijn of stoppen op eigen initiatief. De kans op werkherhvatting na een baanloze periode is voor de ex-vangnetgroepen zelfs hoger dan voor de ex-werknemersgroepen in 2010.

1. Inleiding

Aanleiding voor de pilot van een monitor Arbeidsbeperkten en Werk

Om ontwikkelingen in het aandeel mensen met een functionele arbeidsbeperking dat – al dan niet na inzet van re-integratiedienstverlening of met een voorziening – (duurzaam) betaald werk verricht te kunnen volgen voert UWV jaarlijks de monitor Arbeidsbeperkten en Werk uit. De eerste monitor verscheen in 2008 en betrof twee peiljaren van werk, namelijk de jaren 2007 en 2008. Ieder jaar voegen we hier een peilmoment aan toe waardoor de monitor van 2010 reeds 4 peiljaren bevat. Hierdoor zijn ontwikkelingen in en de duurzaamheid van het werk steeds beter zichtbaar.

Het rapport biedt een objectieve weergave van werken in dienstverband van arbeidsbeperkten in de periode 2007-2010. De opzet is grotendeels gelijk aan de monitorrapportage 2008-2009. De belangrijkste cijfers over 2007 en 2010 zijn opnieuw berekend en weergegeven². Daar waar cijfers alleen voor 2010 gerapporteerd staan, verwijzen we waar relevant naar de uitkomsten van de eerdere rapportages. Het rapport is echter zo opgezet dat het zelfstandig te lezen is.

Vier doelstellingen

De beleidsdoelstelling is om zoveel mogelijk mensen met beperkingen in de functionele mogelijkheden voor het verrichten van arbeid, aan het werk te helpen. Om de ontwikkelingen hierin te kunnen volgen, zijn daarom voor de monitor Arbeidsbeperkten en Werk de volgende vier doelstellingen geformuleerd:

1. het volgen van ontwikkelingen in werken en re-integratieondersteuning bij mensen met een functionele arbeidsbeperking,
2. het verkrijgen van een algemeen beeld over effectiviteit en duurzame uitstroom,
3. het lokaliseren van probleemgroepen,
4. zonodig ontwikkelen van bijzonder inzicht in deelproblemen.

De monitor is bedoeld om informatie te leveren voor het beleid. De monitor laat zien welke groepen arbeidsbeperkten vooral aan het werk komen en bij welke groepen dat in mindere mate het geval is. Daarbij kijken we naar verschillen op persoonskenmerken als herkomst (ex-werknemer versus ex-vangnetter). Daarnaast kunnen met de gegevens uit de monitor trends geanalyseerd worden. Door ontwikkelingen gedurende meerdere jaren te volgen, krijgen we een beeld van veranderingen in het aandeel werkenden in relatie tot nieuwe wet- en regelgeving en conjuncturele ontwikkelingen. De monitor kan een basis voor nader onderzoek vormen,

zoals aanvullende analyses op basis van UWV-registraties of enquêtes. De monitor kan een steekproefbasis voor enquêtering vormen. Ook kunnen gegevens uit de monitor benut worden voor beleidsevaluaties. Zo is informatie uit de monitor Arbeidsbeperkten en werk 2007-2009 benut voor de evaluatie van de Wet WIA³.

Afbakening van de doelgroepen

De volgende groepen beschouwen we als *functioneel arbeidsbeperkt*:

- personen die een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangen van UWV in het kader van WIA, WAO, WAZ of Wajong,
- personen die bij de eerste WIA-claimbeoordeling minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn bevonden (35-minners),
- personen van wie de WAO-uitkering in het kader van de aSB-herbeoordelingsoperatie is beëindigd⁴.

Voor deze groepen heeft UWV – 35-minners en eigenrisicodragers voor de WGA uitgezonderd – de re-integratieverantwoordelijkheid. De 35-minners zijn niet arbeidsongeschikt in de zin van de WIA. Reden om 35-minners toch te monitoren is dat ze vaak nog wel functionele beperkingen hebben⁵. Wanneer zij een beroep op de WW doen vallen ze alsnog onder de re-integratieverantwoordelijkheid van UWV.

Twee invalshoeken: de monitor volgt recente instroomcohorten en zittend bestand op peildatum

Net als de monitor 2007-2009 volgt ook de monitor 2007-2010 mensen die *functioneel arbeidsbeperkt* zijn volgens twee invalshoeken. De *eerste invalshoek* is het volgen van *instroomcohorten* van drie actuele beleidsdoelgroepen, van wie gesteld wordt dat ze kunnen werken. Dit zijn: gedeeltelijke WGA'ers (35-80% arbeidsongeschikt), 35-minners (0-35% arbeidsongeschikt, geen recht op WIA, maar wel arbeidsbeperkingen) en herbeoordeelde WAO'ers van wie de uitkering is verlaagd of beëindigd⁶. De *tweede invalshoek* is het beschrijven van de mate waarin personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering uit het *zittende bestand* aan het werk zijn. Het gaat daarbij om *alle* personen met een lopende arbeidsongeschiktheidsuitkering. Dit zijn arbeidsbeperkten die op enig moment zijn ingestroomd in WAO, WAO, WAZ of Wajong en wie deze uitkering op de peildag (31 december van de jaren 2007 tot en met 2010) nog niet beëindigd is.

Vier peiljaren van werken: 2007, 2008, 2009 en 2010

In deze meting van de monitor AB&W hanteren we vier peilmomenten voor werken. Dit zijn 31 oktober 2007, 31 oktober 2008, 31 oktober 2009 en 31 oktober 2010⁷.

² De cijfers in dit rapport over de peiljaren 2007 tot en met 2009 wijken iets af van de cijfers zoals gepresenteerd in de monitorrapportage van vorig jaar. De informatie over dienstverbanden voor 2007 en 2009 is opnieuw herleid uit de polis, waardoor soms kleine verschillen zijn ontstaan in het aandeel werkenden binnen verder vergelijkbare groepen (maximaal enkele decimalen verschil).

³ Zie Kamerstuk, 32.716, nr. 1. Evaluatie Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen.

⁴ Deze groep kent sinds april 2009 geen nieuwe instroom meer. De monitor blijft deze mensen wel volgen aangezien zij tot de doelgroep behoren.

Zie voor meer achtergrond over de aSB-herbeoordelingsoperatie paragraaf 3.3.

⁵ UWV Kwartaalverkenning 2008-II, p.40.

⁶ Deze nieuwe situatie na herbeoordeling beschouwen we als 'instroom'. Zie voor meer informatie over de herbeoordelingsoperatie paragraaf 3.3 van deze monitor. Tot 2006 werd informatie over werken verkregen via de dienstverbandenregistratie van UWV. Sinds 2006 geven werkgevers dienstverbanden niet meer door aan UWV, maar worden deze herleid uit de loonaangiften aan de belastingdienst. Deze overgang is niet helemaal soepel verlopen, waardoor over 2006 geen volledige gegevens over dienstverbanden beschikbaar zijn. Om deze reden peilt de monitor AB&W het werken vanaf 2007, zodat een consistente tijdreeks opgebouwd kan worden.

We volgen de instromers gedurende vier jaar. Hiermee kunnen we ontwikkelingen op de langere termijn zichtbaar maken bij groepen die onder mogelijk verschillende omstandigheden (zoals wet- en regelgeving, economische situatie, uitvoering) de (nieuwe) stap op de arbeidsmarkt moeten zetten. Het gaat daarbij om werken in een *dienstverband*, zoals afgeleid uit de zogenaamde *polisadministratie*. Werken als zelfstandige wordt niet in de polisadministratie verwerkt.

UWV Kenniscentrum heeft in 2010 door EIM een pilotonderzoek uit laten voeren naar de mogelijkheden om met behulp van het bestaande en het in ontwikkeling zijnde zelfstandigenbestand van CBS goede uitspraken te kunnen doen over werken als zelfstandige door WW en AG-uitkeringsgerechtigden. In deze pilot is een eerste schatting gemaakt van het aandeel arbeidsbeperkten dat inkomen uit arbeid als zelfstandige heeft. Hiervoor is een koppeling gemaakt van het monitor bestand 2008 en het bestaande zelfstandigenbestand van CBS over 2008.

Ondersteuning en begeleiding naar werk

UWV heeft tot nu toe verschillende mogelijkheden om personen met een arbeidsbeperking te ondersteunen en te begeleiden naar werk. Deze mogelijkheden kunnen worden gecategoriseerd in drie hoofdtypen: inkoop van re-integratieondersteuning, het inzetten van voorzieningen en begeleiding door werkcoaches van UWV. In deze monitor geven we inzicht in de inzet van deze ondersteuning alsook of men in de periode hierna werk vond. Hieronder geven we een korte toelichting op de drie typen ondersteuning.

Inkoop van re-integratieondersteuning

In deze monitor laten we zien voor welke arbeidsbeperkten UWV re-integratieondersteuning inkoop en in hoeverre zij aan het werk zijn na verloop van tijd. We geven hiermee zicht op de *volgtijdelijkheid* van inkoop en werkhervatting. Bij inkoop van begeleiding kan het om de volgende vier hoofdvormen gaan: reguliere trajecten, individuele re-integratieovereenkomsten (IRO), ziektewetinterventies (divers van aard) en modulaire inkoop zoals sollicitatietraining of een beroepskeuzetest. Dit laatste is overigens uitsluitend mogelijk voor arbeidsbeperkten met een WW-uitkering. UWV zet deze dienstverlening selectief in: alleen voor arbeidsbeperkten die niet op eigen kracht aan de slag kunnen, wordt dienstverlening ingekocht. Belangrijke redenen om geen dienstverlening in te kopen zijn dat de cliënt al werkt, al gebruik maakt van (extern ingekochte) dienstverlening, naar verwachting zonder hulp aan de slag komt, de re-integratie wordt uitgesteld vanwege de (gezondheids-)situatie van de cliënt of dat de cliënt door UWV zelf begeleid kan worden. Personen voor wie geen dienstverlening wordt ingekocht kunnen dus onderling verschillende uitgangssituaties hebben, welke ook weer kunnen verschillen van degenen voor wie wel dienstverlening wordt ingekocht. *Dit betekent dat de resultaten, in termen van werkhervatting, van mensen voor wie wel dienstverlening is ingekocht, niet vergeleken kunnen en mogen worden met de resultaten voor mensen voor wie geen dienstverlening is ingekocht.* Dit illustreren we met een voorbeeld. Zo zal in hoofdstuk 2 blijken dat voor

gedeeltelijke WGA'ers die tijdens de eerste twee ziektejaren een dienstverband hadden (dus niet onder de vangnet Ziektewet vielen), weinig dienstverlening is ingekocht en dat ze relatief vaak aan het werk zijn als geen dienstverlening is ingekocht. Dit komt simpelweg omdat ze na WIA-intrede vaak bij de eigen werkgever in dienst konden blijven.

Binnen de kleine groep ex-werknemers voor wie UWV wel dienstverlening inkoop, is het aandeel werkenden vanzelfsprekend kleiner, omdat zij een nieuwe werkgever moeten vinden.

Inzet van voorzieningen voor werkgevers en werknemers

Personen met een arbeidsbeperking die worden geacht (deels) te kunnen werken hebben mogelijk extra ondersteuning nodig om het werk goed te kunnen doen. Hiervoor kan men een voorziening aanvragen. Dit gaat dan om de volgende typen voorzieningen: werknemersvoorzieningen (zoals vervoer, hulpmiddelen, intermediair, jobcoach), voorzieningen voor werkzoekenden zonder dienstbetrekking tijdens re-integratie (vervoer, hulpmiddelen, intermediair), onderwijsvoorzieningen en overige re-integratie-instrumenten (zoals scholing). Naast voorzieningen voor de werknemer zijn er ook voorzieningen voor de werkgever. Deze voorzieningen zijn er met name op gericht om de financiële risico's voor de werkgever te beperken, wanneer zij iemand met een arbeidsbeperking in dienst nemen. Het gaat dan om loondispensatie, proefplaatsingen, no-risk polissen (informatie hierover kon in deze monitor niet meegenomen worden⁸), en overige voorzieningen zoals meerkostenvoorziening en loonkostensubsidie.

Begeleiding door werkcoaches

Naast inkoop van re-integratiedienstverlening verzorgen de UWV werkcoaches ook zelf begeleiding. De werkcoaches van UWV kunnen onder andere door begeleidingsgesprekken en verwijzingen naar concrete vacatures personen ondersteunen bij het zoeken naar en vinden van werk. Daarnaast kan men onder andere deelnemen aan workshops op de WERKbedrijfvestigingen.

Duurzaamheid van werkhervatting

In hoeverre werkhervatting duurzaam is, brengen we op twee manieren in kaart. De eerste manier is via de aard van het arbeidscontract (vast versus tijdelijk) en de arbeidsverhouding (uitzendwerk versus overige). De tweede manier om duurzaamheid in kaart te brengen is door te kijken naar arbeidsparticipatie over een langere periode: is men op de opeenvolgende peilmomenten steeds aan het werk, of is er juist sprake van werkverlies of werkhervatting? Het gebruik van peilmomenten kent uiteraard zijn beperkingen: wat *tussen* de peilmomenten gebeurt, kan niet worden meegenomen. Het laat echter duidelijk zien of de ontwikkelingen positief of negatief zijn, dan wel of het beeld stabiel is.

Alleen zicht op werken in dienstverband, wel pilotonderzoek naar werk als zelfstandige

Zoals eerder vermeld, gaat het in deze rapportage bij 'werk' alleen om werken in dienstverband. Werken als zelfstandige blijft buiten beschouwing. Dit betekent dat

de cijfers een onderschatting vormen van het aandeel dat inkomen uit betaald werk heeft. Inmiddels heeft EIM in het pilot onderzoek 'Werken als zelfstandige met een arbeidsbeperking of vanuit de WW', berekend dat in 2008 bijna 7% van de nieuwe instromers alleen inkomen heeft uit werk als zelfstandige, in het zittend bestand is dit 5%⁹. Het aandeel arbeidsbeperkten met werk als zelfstandige blijft daarmee wat achter bij het aandeel zelfstandigen in de totale beroepsbevolking zoals dat uit enquêteonderzoek van het CBS naar voren komt¹⁰.

In bovengenoemd pilotonderzoek is voor het eerst een koppeling gemaakt tussen UWV-bestanden met arbeidsbeperkten en CBS gegevens over zelfstandigen. De rapportage van het onderzoek geeft alleen inzicht in het

aandeel arbeidsbeperkten dat in 2008 werkte als zelfstandige. Recentere gegevens waren ten tijde van het onderzoek (medio 2011) niet beschikbaar. Het duurt op dit moment een kleine drie jaar voordat CBS de informatie compleet heeft verwerkt in voor derden toegankelijke bestanden¹¹.

Vanaf volgend jaar verschijnt de monitor AB&W niet meer als aparte uitgave. Informatie over participatie en re-integratie van arbeidsbeperkten verschijnt dan, naast informatie uit voorheen de Wajongmonitor en gegevens over WW-uitkeringsgerechtigden, in de nog te ontwikkelen Participatiemonitor. Hoe en in welke mate deze nieuwe monitor informatie over werken als zelfstandige kan integreren zal in overleg met SZW besloten worden.

⁹ De rapportage van het onderzoek naar het aandeel arbeidsbeperkten dat werkt als zelfstandige verschijnt later dit jaar met de titel 'Werken als zelfstandige met een arbeidsbeperking of vanuit de WW'. De analyses zijn uitgevoerd door EIM, in opdracht van UWV Kenniscentrum.

¹⁰ Enquête Beroepsbevolking, herleiding op basis van cijfers Statline 2010.

¹¹ Twee jaar na het einde van het belastingsjaar zijn de meeste belastingaangiften definitief. Vervolgens moeten ze nog verwerkt en toegankelijk gemaakt worden door CBS.

2. Overzicht van de belangrijkste bevindingen

Dit hoofdstuk geeft een beknopt, samenvattend overzicht van de belangrijkste bevindingen rond de nieuw ingestroomde arbeidsbeperkten met arbeidsmogelijkheden (2.1) en rond de totale groep personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (2.2).

2.1. Nieuwe arbeidsbeperkten en werk in dienstverband (met en zonder uitkering)

Tabellen 1, 2 en 3 geven een overzicht van de drie groepen arbeidsbeperkten die we op basis van recente instroomcohorten monitoren: de gedeeltelijke WGA'ers, de 35-minners, en de herbeoordeelde WAO'ers. We presenteren de kerncijfers over werk, intensieve begeleiding vanuit UWV en re-integratieondersteuning. De twee WIA-groepen splitsen we steeds uit naar ex-vangnetters en ex-werknemers. Ex-werknemers zijn mensen voor wie de werkgever de eerste twee ziektejaren de re-integratieverantwoordelijkheid en loondoorbetalingplicht had. Ex-vangnetters zijn mensen die in de voorafgaande ziekteperiode onder de vangnet-Ziektewet vielen. Dit betreft grotendeels uitzendkrachten, zieke WW'ers en werknemers van wie het dienstverband tijdens de ziekte afliep. We maken dit onderscheid vanwege de onderlinge verschillen in de re-integratieverantwoordelijkheid (werkgever versus UWV), in re-integratiemogelijkheden tijdens de eerste twee ziektejaren en in arbeidsmarktpositie.

Aandeel werkenden (in dienstverband)

Werk in dienstverband in 2010

In kolom 1 van tabel 1 zien we hoeveel procent van alle instromers tot medio 2010, eind 2010 een dienstverband heeft. Bij de twee WIA-groepen en de herbeoordeelde, groepen van wie door UWV is vastgesteld dat ze *kunnen* werken, is bijna de helft aan het werk. Binnen de twee WIA-groepen zien we dat ex-werknemers veel meer aan

het werk zijn dan ex-vangnetters (grofweg 60% versus 30%). Dit komt vooral omdat de eerste groep vaak in dienst kon blijven bij de oude werkgever, terwijl de ex-vangnetters op zoek moeten naar een *nieuwe* werkgever. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat de 'vangnetgroep' vaak een minder gunstige uitgangspositie heeft op de arbeidsmarkt. Zij zijn bijvoorbeeld vaker laag opgeleid, hadden een lager inkomen, behoren vaker tot een etnische minderheidsgroep, beleven hun gezondheid als minder goed en hebben een korter arbeidsverleden¹².

Vershil in werken over de jaren heen

Bij elk van de drie groepen arbeidsbeperkten zien we na 2008 een dalende trend in het aandeel dat werkt (kolom 1, 2 en 3). Deze afname contrasteert met de toename in arbeidsparticipatie die we tussen 2007 en 2008 zagen (kolom 3 en 4). De piek in arbeidsdeelname ligt dan ook in 2008. Het is aannemelijk dat de crisis die eind 2008 begon met als gevolg een verslechterde arbeidsmarkt - hiervan de veroorzaker is. Het aandeel werkenden ligt, net als het aandeel werkenden in de potentiële beroepsbevolking¹³, in 2010 weer op het niveau van 2007. Ermee rekening houdend dat een deel van de uitkeringsgerechtigden werkt als zelfstandige, zal het aandeel werkende arbeidsbeperkten ook in 2010 boven de helft liggen.

Het aandeel werkende gedeeltelijke WGA'ers is over alle jaren min of meer gelijk aan het aandeel werkende 35-minners. In vergelijking met de twee WIA-groepen is de verslechtering qua arbeidsparticipatie onder de

Tabel 1. Overzicht 'werk in dienstverband' van drie nieuwe instroomgroepen 2004-2010¹⁴ (in procenten)

	1		2		3		4	
	werkt in 2010 %		werkt in 2009 %		werkt in 2008 %		werkt in 2007 %	
A. WGA 35-80	46	49	51	45				
ex-werknemers	60	64	67	65				
ex-vangnet	26	27	28	21				
B. 35-minners	46	48	51	46				
ex-werknemers	61	63	66	62				
ex-vangnet	33	35	38	33				
C. WAO herbo	50	51	53	51				

1: WIA: instroom t/m medio 2010; WAO herbo: instroom t/m april 2009, hierna geen nieuwe instroom meer

2: WIA: instroom t/m medio 2009; WAO herbo: instroom t/m april 2009, hierna geen nieuwe instroom meer

3: WIA: instroom t/m medio 2008; WAO herbo: instroom t/m medio 2008

4: WIA: instroom t/m medio 2007; WAO herbo: instroom t/m medio 2007

¹² Zie onder andere: P. de Jong, T. Veerman, C. van der Burg, C. Schrijvershof (2010). *Nederland is niet ziek meer*. APE/ASTri. C. Deursen, I. van Straaten en W. Zwinkels (2010). *Bijlage monitor Arbeidsbeperkten en werk 2007-2009*. Kenniscentrum UWV.

¹³ <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/conjunctuur/cijfers/kerncijfers/jaartabel-conjunctuurgegevens.htm>.

¹⁴ De precieze startperiode van de groepen verschilt per doelgroep (de WIA bestaat pas sinds 29 december 2005, de herbeoordelingen startten eind 2004). In alle gevallen geldt echter dat de instroomdatum na januari 2004 ligt.

herbeoordeelde WAO'ers beperkt gebleven. Een verklaring hiervoor is het moment van instroom. Bij de WIA-groepen is sprake van meer continue instroom van arbeidsbeperkten die geacht worden te kunnen werken en zich (her-)oriënteren op de arbeidsmarkt. Voor de recente WIA-instroomers is een duidelijk crisiseffect zichtbaar (zie tabel 5). Deze groep probeert werk te vinden of te behouden in een verslechterde arbeidsmarktsituatie. De herbeoordeelde WAO-groep kent sinds april 2009 geen nieuwe instroom meer. Het grootste deel van deze groep is dus ver voor de crisis ingestroomd en heeft daarbij meer tijd gehad om eventueel nieuw werk te vinden.

In de paragrafen 3.1 en 3.2 gaan we dieper in op de verschillen in werk tussen en binnen instroomcohorten.

Werken na of met begeleiding, traject of voorziening

UWV ondersteunt arbeidsbeperkten die dat nodig hebben op verschillende manieren: via begeleiding, inkoop van re-integratiedienstverlening of een voorziening. Deze ondersteuning vindt selectief plaats. Tabel 2 geeft hiervan een overzicht. Het is mogelijk dat een persoon meerdere typen ondersteuning heeft ontvangen.

In kolom 2 van tabel 2 staat het aandeel instroomers dat in 2009 of in 2010 een eerste contact had met een werkcoach van UWV. Het valt op dat 35-minners vaker bij een werkcoach komen dan gedeeltelijk WGA'ers. Dit komt voor een belangrijk deel doordat WGA'ers pas vanaf 2010 door het Werkbedrijf begeleid worden. WGA'ers vielen voor die tijd onder de verantwoordelijkheid van een arbeidsdeskundige van de divisie Sociaal Medische Zaken. Daarbij was de begeleiding primair gericht op het inkopen van externe re-integratiebegeleiding. Naarmate de WGA'ers recenter zijn ingestroomd, hebben ze vaker een intakegesprek gehad met een werkcoach. Ex-vangnetters ontvangen vaker begeleiding van een werkcoach dan ex-werknemers. Volgend op een eerste contact met de werkcoach (intake)

krijgt circa 60% van de WGA'ers en 86% van de 35-minners vervolfbegeleiding in de vorm van bijvoorbeeld coachingsgesprekken of verwijzingen naar vacatures (kolom 3). Na deze begeleiding vinden 35-minners, zij het in beperkte mate, vaker werk dan gedeeltelijk WGA'ers, ex-werknemers vaker werk dan ex-vangnetters (kolom 4).

Kolom 5 in tabel 2 geeft aan dat slechts een kleine groep van de werkenden binnen de WIA-groepen en de herbeoordeelden gebruik maken van UWV-voorzieningen.

Het aandeel arbeidsbeperkten waarvoor UWV re-integratie-ondersteuning financiert staat weergegeven in kolom 6. Bij re-integratieondersteuning gaat het om een individuele re-integratieovereenkomst (IRO), een regulier traject, modulaire inkoop of een ziektewetinterventie ingezet voor vangnetters in het tweede ziektejaar. Voor de gedeeltelijke WGA'ers is minder vaak een traject ingekocht (29%) dan voor de 35-minners (35%). Voor de ex-vangnetters was inkoop veel vaker, bij circa de helft van hen, nodig dan voor de ex-werknemers.

Kolom 7, ten slotte, laat zien welk aandeel arbeidsbeperkten na door UWV ingekochte re-integratiedienstverlening werkt¹⁵. Bij de 35-minners, voor wie inkoop van re-integratiedienstverlening veelal vanuit de WW plaatsvindt, is eind 2010 38% van de trajectvolgers aan de slag. Bij de gedeeltelijke WGA'ers, die gemiddeld meer arbeidsbeperkingen hebben dan de 35-minners, is eind 2010 28% aan de slag na eerder ingekochte dienstverlening.

Duurzaamheid van het werken in dienstverband

In tabel 3 staan gegevens die indicatief zijn voor de duurzaamheid van de arbeidsparticipatie. Hierbij is allereerst gekeken naar het dienstverband en vervolgens naar het aantal jaren dat men werkt. Kolom 2 en 3 in tabel 3 geven een indicatie van de duurzaamheid van het dienstverband. Een groot deel, bijna 80%, van de werkende

	1	2	3	4	5	6	7
	werkt in 2010	intake werkcoach in 2009 of 2010	vervolg begeleiding werkcoach UWV 2009 of 2010*	werkt in 2010 na vervolg begeleiding UWV coach	verstrekking UWV-voorziening	inkoop dienstverlening	werkt in 2010 na eerder traject
A. WGA 35-80	46	19	61	30	6	29	28
ex-werknemers	60	16	57	31	6	12	30
ex-vangnet	26	27	64	29	8	53	27
B. 35-minners	47	41	86	33	4	35	38
ex-werknemers	61	30	85	39	3	17	40
ex-vangnet	33	50	87	30	4	50	37
C. WAO herbo	50	20	71	42	4	32	41

1 t/m 7: WIA: instroom t/m medio 2010; WAO herbo na april 2009 geen nieuwe instroom meer

3: betreft aandeel met vervolfbegeleiding als % van alle intakes vanaf 2009

4: aandeel dat werkt in 2010 als % van degenen met intensieve dienstverlening

5: als percentage van degenen met werk in 2010

6: alle dienstverlening ingekocht binnen 5 jaar na instroom en ziektewetinterventies zijn hier meegeteld

* Vervolfbegeleiding is: wanneer na een eerste contact met werkcoach nog 1 of meerdere vervolgesprekken of verwijzingen naar vacatures volgden

¹⁵ In het jaarverslag van UWV staan plaatsingspercentages voor arbeidsongeschikten (waartoe de 35-minners in dit verband niet behoren) vermeld. De cijfers in kolom 7 zijn op afwijkende wijze berekend en daarom ook niet vergelijkbaar met de plaatsingspercentages. Ze laten echter wel zien dat het werken op wat langere termijn, binnen deze instroomgroepen zeker niet achterblijft bij de direct na afloop van het traject gerealiseerde resultaten.

¹⁶ De precieze startperiode van de groepen verschilt per doelgroep (de WIA bestaat pas sinds 29 december 2005, de herbeoordelingen startten eind 2004). In alle gevallen geldt echter dat de instroomdatum en de startdatum van het traject na januari 2004 ligt.

gedeeltelijke WGA'ers heeft een vast contract in 2010¹⁷. Voor de 35-min-groep geldt dit in mindere mate. Echter, van hen heeft ook bijna tweederde een vast contract. Deze laatste groep werkt vaker als uitzendkracht. Met name de ex-vangnetters onder hen hebben relatief gezien vaak een uitzendbaan en minder vaak een vaste aanstelling. Ex-werknemers uit de 35-min-groep werken overigens even vaak met een vast contract als de gedeeltelijke WGA'ers. Van de herbeoordeelde WAO'ers werkt 72% op basis van een vast contract. In hoofdstuk 3 gaan we uitgebreider in op de bevindingen bij de drie groepen.

Kolom 4 laat zien dat in 2010, 37% van de gedeeltelijke WGA'ers en 36% van de 35-minners duurzaam, ten minste gedurende drie opeenvolgende jaren (dus vanaf 2008), aan het werk is. Ex-werknemers zijn in 2010 veel vaker duurzaam aan het werk dan ex-vangnetters. Dit komt doordat zij veelal nog steeds in dienst zijn bij de werkgever bij wie ze in dienst waren ten tijde van de aanvang van de arbeidsongeschiktheid. De vangnetgroep moest op zoek naar een nieuwe werkgever, dit bemoeilijkt de werkherleving en kost tijd.

Kolom 5 laat het aandeel werkherlevingszaken zien, dat wil zeggen, het aandeel arbeidsbeperkten dat werkt in 2010 terwijl men 1 of 2 jaren daarvoor nog werkloos was. Hieruit blijkt dat 35-minners, en met name de ex-vangnetgroep onder hen, het vaakst het werk heeft hervat (13%). Een groter deel van deze groep (15%) heeft echter het werk juist verloren in 2010 nadat men in 2008 en/of 2009 wel aan het werk was. Werkverlies komt ongeveer even vaak voor onder gedeeltelijk WGA'ers als onder 35-minners (kolom 6).

In de paragrafen 3.1 en 3.2 gaan we dieper in op de verschillen in duurzaamheid van werk tussen en binnen instroomcohorten voor zowel de gedeeltelijke WGA'ers en de 35-minners.

2.2. Werken met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (zittend bestand)

In totaal hebben eind 2010 ruim 815.000 Nederlanders een arbeidsongeschiktheidsuitkering, sommigen sinds korte tijd, anderen al vele jaren. De rechten zijn gebaseerd op de volgende vier wetten: de WIA, de Wajong, de WAO en de WAZ. De WIA en de Wajong zijn groeiwetten: hier is de komende jaren nog meer instroom dan uitstroom te verwachten. De WAO en WAZ zijn sinds enige jaren gesloten voor nieuwe gevallen. De aantallen in deze regelingen zullen de komende jaren verder krimpen, vooral vanwege het bereiken van de pensioenleeftijd.

Recentelijk, op 1 januari 2010, is de nieuwe Wajong ingevoerd. Om een vergelijking met voorgaande jaren mogelijk te maken zijn cijfers met betrekking tot de oude (oWajong) en de nieuwe Wajong (nWajong)¹⁹ zowel samengevoegd als uitgesplitst weergegeven. Hierbij wijzen we er nadrukkelijk op dat deze cijfers over de nWajong slechts een eerste indruk geven. Gezien de korte periode die ligt tussen het invoeren van de wet en de sluitingsdatum van het bestand dat we voor deze monitor konden gebruiken, is het nog niet mogelijk om een oordeel te geven over de invloed van de nieuwe wet op de arbeidsparticipatie van Wajongers.

Omvang zittend bestand 2010 en krimp/groei vergeleken met 2009

In kolom 1 van tabel 4 staat aangegeven hoeveel mensen per arbeidsongeschiktheidswet een uitkering ontvangen. De WAO is met bijna 500.000 personen nog verreweg het grootst, de Wajong volgt met 205.000 personen. De WAZ is met circa 30.000 het kleinst. De Wajong kunnen we sinds het jaar 2010 onderverdelen in de nieuwe 'nWajong' en de oude 'oWajong'. Om een vergelijking met voorgaande jaren te kunnen maken is ook het totaal van beide Wajongwetten gepresenteerd. De krimp- en groeiaantallen tussen 2009 en 2010 zijn te vinden in kolom 2.

Tabel 3. Overzicht duurzaamheidgerelateerde ontwikkelingen in werk van drie nieuwe instroomgroepen 2004-2010¹⁸ (in procenten)

	1	2	3	4	5	6
	werkt in 2010	vast contract 2010	uitzendbaan 2010	≥ 3 peiljaren aan het werk *	% werk-hervatter 2008-2010 **	% werk-verlies 2008-2010 ***
A. WGA 35-80	46	79	3	37	7	14
ex-werknemers	60	89	1	50	5	17
ex-vangnet	26	46	8	19	9	10
B. 35-minners	46	64	8	36	11	14
ex-werknemers	61	79	4	51	8	14
ex-vangnet	33	40	15	23	13	15
C. WAO herbo	50	72	4	43	8	10

Kolom 1, 2 en 3: instroom t/m medio 2010; WAO herbo na april 2009 geen nieuwe instroom meer

Kolom 4, 5 en 6: cum instroom tot en met medio 2008

* aan het werk in 2008, 2009 en 2010

** in 2010 aan het werk terwijl in 2008 en/of 2009 niet aan het werk

*** geen werk in 2010 terwijl in 2008 en/of 2009 wel werk

¹⁷ Afgezet tegen het aandeel werkenden met een dienstverband voor bepaalde tijd.

¹⁸ De precieze startperiode van de groepen verschilt per doelgroep (de WIA bestaat pas sinds 29 december 2005, de herbeoordelingen startten eind 2004). In alle gevallen geldt echter dat de instroomdatum en de startdatum van het traject na januari 2004 ligt.

¹⁹ Zie voor meer cijfers en uitleg over de nieuwe en oude Wajong de Wajongmonitor: tweede rapportage. Een analyse van de nieuwe Wajong in 2010 van UWV Kenniscentrum.

Aandeel werkenden (in dienstverband) binnen zittend bestand

Werk in 2010

In kolom 3 staat het aandeel werkenden per groep. Dit is zoals te verwachten het hoogste bij degenen die eind 2010 een gedeeltelijke WGA-uitkering ontvingen, een groep bij wie resterende verdien capaciteit is vastgesteld: 52% van hen werkt. Van de Wajongers heeft 25% betaald werk. Personen die onder de nieuwe Wajongregeling vallen, werken in mindere mate dan degenen die nog onder de oude regeling vallen. Dit komt doordat de gehele groep nWajongers recentelijk is ingestroomd en daarmee nog relatief weinig tijd heeft gehad om aan het werk te komen. Bovendien zijn personen die recentelijk instromen in de regeling veelal van jonge leeftijd en gaan nog naar school of studeren. Van de volledige WGA'ers werkt 13% en van de IVA-groep 8%²¹. Van de WAO'ers werkt 22%, maar hierin verschillen de gedeeltelijke en de volledige WAO'ers sterk (niet in tabel). Van de gedeeltelijke WAO'ers werkt 54%, wat ongeveer evenveel is als bij de gedeeltelijke WGA'ers. Van de volledige WAO'ers werkt 7%, wat ongeveer gelijk is aan de IVA-groep. Kolom 7 laat zien dat een groot aandeel van de Wajongers werkt in de WSW (51%).

Verskil in werken tussen 2009 en 2010

In kolom 4 staat hoeveel meer (of minder) er eind 2010 gewerkt wordt binnen de uitkering dan in het jaar daarvoor. Over de gehele linie is een daling zichtbaar. Voor de WIA-groepen gezamenlijk is deze daling 1,8 procentpunt. De grootste daling, van 1,9 procentpunt zien we bij de gedeeltelijke WGA'ers. De daling bij de WAO, WAZ en Wajong-groep is aanzienlijk lager. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de WGA-groep deels uit recente instroom bestaat die tijd nodig heeft om werk te vinden. De WAO en WAZ zijn sinds enkele jaren gesloten voor nieuwe instroom. Om de grootte van de dalingen te kunnen duiden, vergelijken we deze met de gehele

potentiële beroepsbevolking (alle 15-65-jarigen). Hier daalde in dezelfde periode het percentage werkenden met 0,9 procentpunt van 67,3% naar 66,4%²². De daling in 2010 is bij de WIA-groepen dus aanzienlijk hoger.

Duurzaamheid banen

In kolommen 5 en 6 staan enkele kenmerken van de duurzaamheid van het werk: een vast contract hebben, respectievelijk op uitzendbasis werken. Binnen elk van de onderscheiden wetten en regelingen heeft eind 2010 de grote meerderheid van de werkenden (minstens tweederde) een vast contract. Een klein gedeelte, tussen de 1 en 4% werkt als uitzendkracht. Een uitzondering hierop vormt de nWajong-groep, van hen werkt 16% als uitzendkracht, van hen heeft ook een relatief klein aandeel een contract voor onbepaalde tijd (29%). Dit is wederom verklaarbaar doordat zij recent zijn ingestroomd. Daarbij zijn nieuwe instromers in de Wajong vaak van schoolgaande leeftijd en hebben zij naast school een (bij)baantje als uitzendkracht.

Ingekochte ondersteuning en werk

Een klein deel van de werkende WIA-, WAO- en WAZ-gerechtigden ontvangt een voorziening van UWV (kolom 8). Alleen bij de Wajongers is het aandeel dat met een voorziening werkt (29%²³) substantieel. De mate waarin dienstverlening is ingekocht sinds 2005 verschilt per wet en regeling, van 3% bij de WAZ-groep tot bijna 30% bij de gedeeltelijke WGA'ers (kolom 9). Bij de gedeeltelijke WGA'ers, WAO'ers en Wajongers zien we dat na de ingekochte dienstverlening ongeveer een derde aan het werk is eind 2010 (kolom 10). Bij de WGA'ers²⁴ is dit minder het geval.

Tabel 4. Overzicht werk (in dienstverband) en ingekochte begeleiding in het zittend bestand, ultimo 2010

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	aantal 2010	verschil met 2009	werkt in 2010	verschil met 2009	vast contract*	uitzendbaan*	WSW*	met voorziening*	inkoop UWV-traject	werkt in 2010 na eerder traject
WIA	94.473	+24.367	19%	-1,8%	76%	3%	10%	7%	21%	17%
WGA 35-80	18.026	+4.492	52%	-1,9%	80%	3%	7%	7%	29%	32%
WGA 80-100	52.036	+12.803	13%	-1,7%	69%	4%	14%	8%	23%	13%
IVA	24.411	+7.072	8%	-1,2%	82%	1%	16%	7%	n.v.t. ²⁰	n.v.t.
WAO	486.313	-34.261	22%	-0,6%	84%	2%	17%	4%	15%	28%
WAZ	30.407	-3.777	7%	-0,3%	71%	3%	7%	3%	3%	26%
Wajong totaal	205.136	+13.100	25%	-0,6%	66%	4%	51%	29%	16%	33%
nWajong	9.729	-	17%	-	29%	16%	6%	19%	11%	19%
oWajong	195.407	-	25%	-	68%	3%	52%	29%	17%	34%

* Als percentage van de werkenden

²⁰ IVA'ers, personen die volledig en duurzaam arbeidsbeperkt worden geacht, hebben geen recht op ondersteuning bij re-integratie.

²¹ Duurzame volledige arbeidsongeschiktheid betekent dat men met gangbare arbeid minder dan 20% van het oude inkomen kan verwerven. Dit laat onverlet dat er vormen van arbeid zijn die men wel nog kan doen en waarmee men nog enig inkomen (minder dan 20% van het oude) kan verwerven.

²² Bron: CBS Statline. Percentage werkenden is als volgt berekend voor jaargemiddeldes: werkende beroepsbevolking / potentiële beroepsbevolking.

²³ De Wajong monitor 2010 rapporteert een hoger aandeel van ongeveer de helft van de Wajongers die met een voorziening werkt. Het verschil is dat in de Wajongmonitor het aantal werkenden met voorzieningen gepercentreerd is op de groep die niet in de WSW werkt (de WSW kent eigen voorzieningen die niet via UWV worden ingezet). In deze monitor AB&W is als basis alle werkende Wajongers genomen.

²⁴ Ook voor deze groep stelt UWV een re-integratievisie op, de arbeidsongeschiktheid is immers niet als duurzaam bestempeld. Ook bij volledige WGA'ers kan de re-integratievisie als conclusie geven, dat zij met behulp van re-integratieondersteuning weer inkomen uit betaald werk kan verwerven. Uiteraard leidt dit dan uiteindelijk tot aanpassing van het arbeidsongeschiktheidspercentage.

3. Nieuwe arbeidsbeperkten, instroom vanaf 2004 tot medio 2010

Inleiding

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste bevindingen rond werk en ingekochte re-integratieondersteuning van drie groepen recente instromers: de gedeeltelijke WGA'ers (35-80% arbeidsongeschikt), de 35-minners (0-35% arbeidsongeschikt) en de WAO'ers van wie de uitkering na de aSB-herbeoordelingsoperatie is verlaagd of beëindigd. Deze drie groepen worden geacht (deels) te kunnen werken. Het uitgangspunt is daarbij 'Werk boven uitkering'. Voor elk van de drie groepen geven we aan bij wie de verantwoordelijkheid voor werk en re-integratie ligt, welk deel werkt, voor welk deel UWV re-integratieondersteuning heeft ingekocht, welke ontwikkelingen in werk dit te zien geeft en wat de duurzaamheid is van het werk.

3.1. Werken in dienstverband als gedeeltelijke WGA'er, instroom 2006-2010

Verantwoordelijkheid voor werk en re-integratie gedeeltelijke WGA'ers verdeeld over UWV en werkgevers

De groep gedeeltelijke WGA'ers bestaat voor een deel uit ex-werknemers en voor een deel uit ex-vangnetters. Bij de eerste groep is de werkgever gedurende de eerste twee ziektejaren verantwoordelijk voor de re-integratie. Als een WIA-aanvraag wordt ingediend, toetst UWV voorafgaand aan de claimbeoordeling of aan de re-integratieverplichtingen is voldaan (RIV-toetsing). Na de claimbeoordeling is de vraag wie de re-integratieverantwoordelijkheid voor die klant draagt afhankelijk van de vraag of de werkgever eigenrisicodragend voor de WGA is. Is dit het geval, dan blijft de werkgever 10 jaar lang verantwoordelijk voor de re-integratie. Is de werkgever geen eigenrisicodragend, dan is UWV hiervoor verantwoordelijk. Voor degenen afkomstig uit de vangnet Ziektewet ligt de re-integratie-verantwoordelijkheid zowel voor als na de claimbeoordeling bij UWV.

Deze monitor geeft voor de WGA'ers en de herbeoordeelde WAO'ers (alleen) zicht op door UWV ingekochte re-integratieondersteuning, en andere vormen van UWV-begeleiding gericht op terugkeer naar werk (zoals gesprekken met werkcoach, verzekeringsarts of arbeidsdeskundige en verwijzingen naar vacatures).

Aandeel gedeeltelijke WGA'ers met een dienstverband

Van de gedeeltelijke WGA'ers die in de eerste 4½ jaar dat de WIA van kracht was, instroomden (2006 - 2010-I), heeft eind 2010 46% een dienstverband. Hierin is een groot verschil tussen ex-werknemers en ex-vangnetters: van de ex-werknemers werkt 60% in dienstverband, van de ex-vangnetters 26%.

Belangrijkste verschillen over de tijd

Ondanks het feit dat de Nederlandse economie in de periode tussen het 3^e kwartaal van 2009 en eind 2010 weer groei vertoont²⁵, het aantal banen van werknemers in 2010 weer stijgt en de werkloze beroepsbevolking diezelfde periode afneemt²⁶, blijft de arbeidsparticipatie

van arbeidsgehandicapten na een piek in 2008 verder dalen. Als we kijken naar het aandeel werkenden in *de totale instroomgroepen* tot medio 2008, 2009 en 2010, dan blijkt dat het aandeel gedeeltelijk WGA-ers dat werkt daalt. In 2008 werkte 50,8% van alle instromers in een dienstverband, in 2009 was dit 48,5% en in 2010 daalde het verder naar 46,2%. Daarmee is dit aandeel terug op het niveau van 2007.

De eerste 4 kolommen van tabel 5 laten het aantal werkenden per jaar zien voor *instroomcohorten van halve jaren*. Kijken we naar de ex-werknemers dan blijkt dat het aandeel dat werkt in 2010 toeneemt naarmate iemand later is ingestroomd, 64% van de instromers in de eerste helft van 2009 is aan het werk, tegenover 54% van mensen die in de eerste helft van 2007 in de WGA kwamen. De piek in het aandeel dat werkt of het werk hervat ligt voor alle cohorten op het eerste peilmoment na instroom. Van de instromers in de eerste helft van 2007 is in december 2007 (eerste peilmoment voor deze groep) 69% aan het werk, daarna daalt het aandeel met werk in deze groep van 62% in 2009 tot 49% in 2010. Bij een deel van de 'uitvallers' zal een verergering van de klachten een rol bij uitval spelen. Daarnaast is het waarschijnlijk dat deze gedeeltelijke WGA'ers in eerste instantie relatief vaak in dienst van de werkgever kunnen blijven, maar dat als zij uitvallen, zij niet gemakkelijk opnieuw aan de slag komen. Vanaf 2009 zal dit extra lastig zijn als gevolg van de ongunstige conjunctuur. Dit blijkt ook uit het feit dat het aandeel dat een jaar na instroom werkt, afneemt vanaf het cohort 2007-II. Van hen werkt 71% in het eerste jaar na instroom. Van de groep die instroomde in 2008-II is dit 69% en van de groep die een jaar later instroomde is dit 61%.

Zoals we al eerder zagen is het aandeel ex-vangnetters dat werkt veel lager dan het aandeel ex-werknemers dat werkt. Bij deze groep zijn juist de 'oudere' instroomcohorten het vaakst aan het werk in 2010. Verder ligt in deze groep de piek in werken niet in het eerste maar juist in het tweede of derde jaar na instroom, waarna het alsnog stabiliseert. Deze langere aanlooptijd komt waarschijnlijk doordat deze groep op zoek moet naar een nieuwe werkgever.

²⁵ Zie CBS: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/macro-economie/publicaties/dne/economische-groei/archief/2011/2011-06-23-01-ne-etxt.htm>

²⁶ Zie CBS: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/publicaties/arbeidsmarkt-vogelvlucht/default.htm>

Duurzaamheid van de arbeidsrelaties van gedeeltelijke WGA'ers

In deze monitor hebben we duurzaamheid van werk in kaart gebracht door te kijken naar werk op de laatste 3 peilmomenten (2008 tot en met 2010). Dan blijkt dat ex-werknemers die vóór medio 2008 instroomden meer dan twee keer zo vaak duurzaam aan het werk zijn in 2010 dan ex-vangnetters, namelijk 50% versus 19%. Kolommen 5 en 6 van tabel 5 laten de duurzaamheid per instroomgroep zien. We zien dat de latere instromers onder de ex-werknemers vaker duurzaam aan het werk zijn in 2010. Bij vangnetters fluctueert dit.

Voor de recentere instroomgroepen (vanaf 2008-II) hebben we in 2010 twee peiljaren van werk beschikbaar. In 2010 is circa 60% twee opeenvolgende jaren aan het werk. Het aandeel duurzaam werkenden uit de vangnetgroep is aanzienlijk lager en neemt af naarmate men later is ingestroomd.

Daarnaast is de duurzaamheid van werk in kaart gebracht met het percentage dat werkt op basis van een contract voor onbepaalde tijd. Bijna 90% van de ex-werknemers werkt op basis van een vast contract tegenover 46% van de ex-vangnetters. De laatste kolom van tabel 5 laat zien dat het aandeel ex-werknemers met een vast contract in 2010 toeneemt naarmate men later is ingestroomd. Voor de ex-vangnetgroep geldt het tegenovergestelde.

Inkoop re-integratiedienstverlening, begeleiding en voorzieningen voor gedeeltelijke WGA'ers

Gemiddeld is voor 29% van de gedeeltelijke WGA'ers re-integratiedienstverlening ingekocht. Dit is inclusief eventuele ziektewetinterventies of trajecten voor ex-vangnetters in het tweede ziektejaar. Voor ex-vangnetters is vaker re-integratiedienstverlening ingekocht dan voor de ex-werknemers. Om vergelijking tussen de instroomcohorten mogelijk te maken is gekeken naar het aandeel

Tabel 5. Werk en duurzaamheid van werk van gedeeltelijke WGA'ers per instroomhalfjaar, ex-vangnetters en ex-werknemers, instroom 2006 t/m 2010-I*

WGA 35-80	1	2	3	4	5	6	7
	% met werk in 2007	% met werk in 2008	% met werk in 2009	% met werk in 2010	% 3 jaar aan het werk (2008-2010)	% 2 jaar aan het werk (2009-2010)	% met vast contract 2010 (obv alle werkend)
ex-werknemers							
2006-I	61,1	55,7	51,6	48,2	43,0		89,7
2006-II	62,3	61,3	55,5	51,0	45,3		85,7
2007-I	68,9	67,4	61,8	54,4	49,2		88,8
2007-II		70,6	64,2	59,0	52,5		88,3
2008-I		72,6	66,3	61,0	54,7		89,2
2008-II			69,0	63,4		59,0	87,5
2009-I			69,5	64,2		60,0	89,8
2009-II				61,3			90,6
2010-I				66,1			90,2
ex-vangnetters							
2006-I	25,4	30,9	27,9	29,4	22,0		56,2
2006-II	21,9	28,7	28,6	29,0	18,7		49,6
2007-I	16,9	27,2	27,5	27,6	17,6		49,8
2007-II		29,3	30,2	30,5	19,7		52,4
2008-I		26,3	28,8	28,7	18,2		52,9
2008-II			24,3	27,7		18,7	38,3
2009-I			20,7	24,6		15,8	39,9
2009-II				22,8			35,8
2010-I				17,6			43,6
totaal							
2006-I	44,6	44,3	40,7	39,6	33,3		78,3
2006-II	44,4	46,9	43,6	41,3	33,4		74,5
2007-I	46,6	50,2	47,2	43,0	35,7		78,1
2007-II		54,9	51,3	48,2	40,0		79,6
2008-I		54,3	51,4	48,3	40,3		80,7
2008-II			50,6	48,8		42,4	76,0
2009-I			50,7	49,0		43,0	80,2
2009-II				46,8			80,6
2010-I				46,3			83,0

*Gedeeltelijke WGA'ers die op het peilmoment 65 jaar of ouder zijn, worden niet meegeteld

waarvoor dienstverlening werd ingekocht rondom het moment van instroom (niet in tabel weergegeven). Dan blijkt dat voor de 'oudere' instroomjaren vaker dienstverlening werd ingekocht dan voor de recente instroomjaren. Bij de ex-werknemers zien we een kleine afname in het aandeel waarvoor re-integratiedienstverlening werd ingekocht, bij de ex-vangnetgroep zien we voor alle jaren een toename in het aandeel naarmate men later is ingestroomd. UWV koopt re-integratiedienstverlening selectief in, dat wil zeggen alleen als geschat wordt dat de kans op werk zonder deze vorm van ondersteuning heel klein is dan wel dat de arbeidsmarktpositie van de klant dermate goed is, dat hij deze vorm van ondersteuning niet nodig heeft om het werk weer te hervatten. Reden dat voor ex-werknemers minder vaak trajecten worden ingekocht is dat dit meestal niet nodig is: men kan bij de eigen werkgever blijven of de eigen werkgever is eigenrisicodragers. Van alle gedeeltelijke WGA'ers voor wie een traject is ingekocht, werkt eind 2010 28%.

3.2. Werken in dienstverband als 35-minner, instroom 2006-2010

Verdeling verantwoordelijkheid voor werk en re-integratie bij 35-minners

Na de WIA-claimbeoordeling ontvangt ongeveer 45 procent een afwijzing, omdat ze minder dan 35% arbeidsongeschikt zijn. Deze groep zogenaamde 35-minners bestaat voor iets minder dan de helft uit ex-werknemers en voor iets meer dan de helft uit ex-vangnetters. Werkgevers moeten werknemers van wie de WIA-claim wordt afgewezen in principe in dienst houden, tenzij geen geschikt werk voorhanden is. Dit is conform afspraken die met sociale partners zijn gemaakt (onder meer in het Sociaal Akkoord 2004, de werktop 2005 en de participatietop 2007)²⁷. Als er geen geschikt werk meer is kan 2 jaar na de eerste ziekte-dag ontslag plaatsvinden. UWV is gedurende de eerste twee ziektejaren verantwoordelijk voor de re-integratie van de vangnetters, daarna is één en ander afhankelijk van het feit of de klant recht krijgt op een andere UWV-uitkering, omdat men immers geen recht heeft op een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Als een 35-minner een WW-uitkering ontvangt, is UWV vanuit dat oogpunt bijvoorbeeld wel verantwoordelijk voor de re-integratie. Dit geldt zowel voor ontslagen werknemers als voor ex-vangnetters.

Aandeel 35-minners met een dienstverband

Van de 35-minners die in de eerste 4½ jaar dat de WIA van kracht was (een claimbeoordeling ontvingen (tussen 2006 en medio 2010), heeft eind 2010 46% een dienstverband. Net als bij de gedeeltelijke WGA'ers is er ook bij 35-minners een aanzienlijk verschil in werken tussen ex-werknemers en ex-vangnetters: van de ex-werknemers werkt 61%, van de ex-vangnetters is dat eenderde. Het contrast tussen beide groepen is bij de 35-minners iets minder groot dan bij de gedeeltelijke WGA'ers (60% versus 26% werkt). Mogelijk kunnen ex-vangnetters die tijdens de claimbeoordeling als 35-minner aangemerkt worden gemakkelijker werk vinden omdat ze gemiddeld genomen minder functionele beperkingen hebben dan de gedeeltelijke WGA'ers. Daarnaast vormt het WW-regime of - als er geen

WW-rechten zijn - de grotere inkomensterugval voor de vangnetgroep mogelijk een relatief sterke prikkel.

Opvallende verschillen tussen 2009 en 2010

Net als bij de gedeeltelijke WGA'ers is ook bij de 35-minners een na-ijleffect van de economische crisis duidelijk zichtbaar. Ondanks het voorzichtige economische herstel in deze periode verliest deze groep vaker het werk dan dat ze het hervat. Het aandeel werkende 35-minners in de totale instroomgroep, is tussen 2009 en 2010 verder gedaald van 48% naar 46%. Tussen 2009 en 2008 was deze daling 3 procentpunt.

De eerste 4 kolommen van tabel 6, met het percentage werkende 35-minners per jaar naar instroomcohort, laten eenzelfde beeld zien als tabel 5 voor de WGA-groep. Het aandeel werkende ex-werknemers binnen de instroomcohorten daalt elk jaar verder. De piek in het aandeel dat werkt, ligt voor hen in het eerste jaar na instroom. Bij de vangnetgroep zien we deze piek juist in het tweede of derde jaar na instroom. In tegenstelling tot wat we zagen bij de gedeeltelijke WGA-groep verschilt bij de 35-minners het aandeel ex-werknemers met werk in een peiljaar niet veel tussen de instroomcohorten. Zo is van de instroomgroep 2007-I 61% aan het werk in 2010, tegenover bijvoorbeeld 63% van de instromers in de eerste helft van 2009. Alleen de oudste twee instroomcohorten werken in iets mindere mate in 2010. Bij de ex-vangnetters neemt het aandeel werkenden in 2010 juist af naarmate zij later zijn ingestroomd.

Duurzaamheid van de arbeidsrelaties van 35-minners

De duurzaamheid van het werk in 2010 is voor de 35-minners vergelijkbaar met het beeld dat we zagen bij de gedeeltelijke WGA'ers. Van alle instromers tussen 2006 en medio 2008 is meer dan eenderde in 2010 duurzaam (minimaal drie peiljaren) aan het werk. Ex-werknemers (51%) zijn veel vaker duurzaam aan het werk dan ex-vangnetters (23%).

Ook de aard van de arbeidsrelaties verschilt. Van de ex-vangnetters heeft in 2010 40% een vast contract, van de ex-werknemers ruim driekwart. De 35-minners hebben daarbij iets minder vaak vaste contracten dan de gedeeltelijke WGA'ers, maar over de gehele linie geldt dat het aandeel met een vast contract in 2010 gestegen is ten opzichte van 2009. Wanneer we echter kijken naar tabel 6 (kolom 7) dan zien we dat naarmate ex-vangnetters later zijn ingestroomd, zij minder vaak een vast contract hebben in 2010. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het feit dat zij nieuw werk moeten vinden. Nieuw werk is in eerste instantie veelal op basis van een tijdelijk contract. Echter, van de ex-vangnetters die het werk weten te behouden, krijgt naar verloop van tijd een groter deel een vast contract.

Het aandeel met een uitzendbaan is ongeveer gelijk aan dat van 2009. Van de ex-vangnetters werkt in 2010 15% als uitzendkracht (was 19% in 2008), van de ex-werknemers 4% (was 5% in 2008). Ook dit is meer dan bij de gedeeltelijke WGA'ers.

²⁷ De sociale partners (Stichting van de Arbeid) hebben de ontwikkelingen bij de 35-minners die een werkgever hadden (dus niet de vangnetters) ook zelf gevolgd, via enkele onderzoeken, uitgevoerd door Regioplan en RWI.

Inkoop re-integratieondersteuning, begeleiding en voorzieningen voor 35-minners

In totaal is voor 41% van de 35-minners begeleiding door een werkcoach van start gegaan in 2009 of 2010. Het merendeel van hen, namelijk 86%, heeft intensievere vervolfbegeleiding gehad. Na deze begeleiding werkt 33%, ex-werknemers vaker dan ex-vangnetters. Gemiddeld is voor 35% van de 35-minners die tot en met 2010 instroomden re-integratiedienstverlening ingekocht. Dit is inclusief eventuele ziekwetinterventies of re-integratiedienstverlening voor ex-vangnetters in het tweede ziektejaar. Van alle 35-minners voor wie UWV re-integratiedienstverlening heeft ingekocht, werkt eind 2010 38%, wat meer is dan bij de gedeeltelijke WGA'ers. In werken na re-integratiedienstverlening verschillen ex-vangnetters en de ex-werknemers nauwelijks²⁸.

3.3. Werken in dienstverband na herbeoordeling WAO, instroom 2004-2009

Verdeling verantwoordelijkheid voor werk en re-integratie herbeoordeelden

Tussen oktober 2004 en april 2009 zijn 275.000 WAO'ers die op 1 juni 2004 jonger dan 50 jaar waren, herbeoordeeld. Bij de 45-plussers is daarbij het oude Schattingsbesluit gehanteerd, bij de jongere WAO'ers het striktere aangepaste Schattingsbesluit. Beoogd werd om degenen bij wie sprake was van resterende verdien capaciteit deze ook te laten benutten door werkhervatting (de niet-werkenden) of door werkuitbreiding (de al werkenden). In het Sociaal Akkoord van 2004 is de verantwoordelijkheid voor werkuitbreiding bij de betreffende werkgevers gelegd. Voor de re-integratieondersteuning van niet-

Tabel 6. Werk en duurzaamheid van werk van 35-minners per instroomhalfjaar, ex-vangnetters en ex-werknemers, instroom 2006 t/m 2010-I*

	1	2	3	4	5	6	7
35-minners	% met werk in 2007	% met werk in 2008	% met werk in 2009	% met werk in 2010	% 3 jaar aan het werk (2008-2010)	% 2 jaar aan het werk (2009-2010)	% met vast contract 2010 (obv alle werkend)
ex-werknemers							
2006-I	61,2	63,2	59,6	57,3	49,9		77,1
2006-II	60,5	62,2	59,4	56,9	48,5		77,4
2007-I	65,5	67,6	63,9	61,1	53,2		76,5
2007-II		66,4	62,9	60,5	51,5		76,7
2008-I		69,4	66,0	63,0	53,8		79,2
2008-II			63,8	62,1		56,2	78,6
2009-I			65,4	62,8		56,9	77,5
2009-II				60,9			80,1
2010-I							84,7
ex-vangnetters							
2006-I	38,2	43,5	41,5	40,8	28,2		52,6
2006-II	33,7	40,9	38,2	37,5	25,2		47,0
2007-I	29,4	39,3	37,6	36,8	24,5		49,3
2007-II		36,3	35,6	36,2	21,3		40,7
2008-I		31,2	34,7	35,9	17,8		37,9
2008-II			29,2	32,5		21,9	32,7
2009-I			23,3	30,6		16,9	33,4
2009-II				26,3			29,2
2010-I				22,8			27,4
totaal							
2006-I	49,0	52,8	50,0	48,6	38,4		66,3
2006-II	45,9	50,6	47,8	46,3	35,8		64,0
2007-I	44,9	51,4	48,9	47,2	36,8		64,5
2007-II		49,8	47,8	47,1	34,8		61,5
2008-I		48,4	48,8	48,2	34,1		62,4
2008-II			45,9	46,9		38,5	62,2
2009-I			43,6	46,2		36,2	62,5
2009-II				43,6			64,8
2010-I				42,3			68,5

* 35-minners die op het peilmoment 65 jaar of ouder zijn, worden niet meegeteld

²⁸ De situatie van ex-werknemers die in eerste instantie nog bij de oude werkgever in dienst konden blijven maar na de claimbeoordeling uitvallen, is immers vergelijkbaar met die van de ex-vangnetters. Zij moeten net als de 'vangnetgroep' op zoek naar een nieuwe werkgever.

werkenden ligt de verantwoordelijkheid bij UWV. UWV stelde in een re-integratievisie vast of een re-integratieaanbod moest worden gedaan. De daadwerkelijke ondersteuning kocht UWV in bij re-integratiebedrijven, deels in de vorm van reguliere trajecten, deels via Individuele Re-integratie-overeenkomsten (IRO). Naar de achtergrond van de werkhervatting van de herbeoordeelde WAO'ers is al veel analyse en onderzoek gedaan. Hiervan is verslag gedaan in UWV kwartaalverkenningen (UKV)²⁹ en in de zeven rapporten rond de *AStri*-monitor³⁰. Hoewel de herbeoordelingoperatie al is afgerond (april 2009) wordt in deze monitor deze groep meegenomen, om de ontwikkelingen in werken op langere termijn te kunnen volgen.

Aandeel in dienstverband werkende herbeoordeelden

Van alle herbeoordeelde WAO'ers van wie de uitkering verlaagd of beëindigd is, heeft volgens de polisadministratie eind 2010 de helft een dienstverband. Dit is 2 procentpunt minder dan eind 2008 het geval was en 1 procentpunt minder dan in 2009.

Duurzaamheid van de arbeidsrelaties herbeoordeelde WAO'ers

De aanstellingen van werkende herbeoordeelde WAO'ers zijn duurzamer dan van de twee WIA-groepen. Zo is 43% van de herbeoordeelde WAO'ers die voor medio 2008 zijn ingestroomd duurzaam, te weten drie opeenvolgende peiljaren (in 2008, 2009 en 2010), aan het werk. Bijna driekwart van hen heeft een vast contract in 2010, een stijging van 3 procentpunt ten opzichte van het jaar daarvoor. In totaal werkt 4% als uitzendkracht.

Inkoop re-integratiedienstverlening, begeleiding en voorzieningen voor herbeoordeelden

Eenvijfde van alle herbeoordeelden kreeg vanaf 2009 of 2010 begeleiding van een werkcoach van UWV Werkbedrijf. Deze begeleiding wordt per definitie aan deze groep aangeboden vanuit een WW-uitkering. Van de groep herbeoordeelde WAO'ers die een eerste gesprek had met een werkcoach ontving 71% daarna vervolfbegeleiding. Hierna is 42% aan het werk. Voor 32% van alle herbeoordeelden werd re-integratiedienstverlening ingekocht, waarvan 41% aan het werk is. Dit percentage is hoger dan dat bij de gedeeltelijke WGA'ers en 35-minners.

²⁹ Zie: <http://www.uwv.nl/overuwv/kennis-publicaties/kennis/kwartaalverkenning.aspx>

³⁰ Zie: <http://www.uwv.nl/overuwv/kennis-publicaties/kennis/onderzoeksrapporten.aspx>

4. Werken in dienstverband met een arbeidsongeschiktheidsuitkering, ultimo 2007 tot en met 2010 (zittend bestand)

Deze paragraaf geeft de belangrijkste bevindingen weer rond personen die een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangen in het kader van WAO, WAZ, WIA of Wajong, ook wel het zittende bestand genoemd. Dit biedt een totaalbeeld van de mate waarin mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering werken. De belangrijkste verschillen met de vorige paragraaf zijn dat nu *alle* arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aan de orde komen (ook IVA, WGA-volledig, Wajong, WAZ en niet herbeoordeelde WAO'ers). Dit betekent ook dat hier niet naar instroomgroepen gekeken wordt, maar ook naar de langduriger uitkeringsgerechtigden. Personen die afgewezen werden bij de claimbeoordeling of van wie de uitkering op de peilmomenten al beëindigd was, zijn hier niet meegenomen. We onderscheiden in deze paragraaf de WIA-groepen (4.1), de WAO/WAZ-groepen (4.2), en de Wajong (4.3).

4.1. Groep met een WIA-uitkering

Werken in dienstverband met een WIA-uitkering

Van de personen die eind 2010 een gedeeltelijke WGA-uitkering ontvingen, heeft 52% een inkomen uit een dienstverband, van de volledige WGA'ers is dit 13% en van de IVA-groep 8%. Voor alle groepen betekent dit een daling ten opzichte van 2009. Tussen 2008 en 2009 zagen we ook reeds een daling voor al deze groepen. De grootste daling in 2010 zien we bij de gedeeltelijk WGA'ers, een daling van 1,9 procentpunt. Het jaar daarvoor was de daling bij deze groep minder sterk met 1,1 procentpunt. Voor de overige groepen is de daling ongeveer gelijk aan die in het vorige jaar. Om de grootte van de dalingen te kunnen duiden, vergelijken we deze met de gehele potentiële beroepsbevolking (alle 15 tot 65-jarigen), waarvan in dezelfde periode het percentage werkenden daalde met 0,9 procentpunt van 67,3% naar 66,4%³¹. Tussen 2008 en 2009 daalde deze met 0,5 procentpunt. De daling in 2010 is bij de WIA-groepen dus een factor twee hoger.

Naast het aandeel dat werkt in dienstverband is op basis van onderzoek van EIM een eerste indicatie verkregen van het aandeel dat inkomen heeft uit werk als zelfstandige in 2008. Van de gedeeltelijke WGA'ers is dat circa 5%, van de volledige WGA'ers 3% en van degenen die een IVA uitkering ontvangen is dat 2%.

Tot slot laten aanvullende analyses zien dat de IVA groep de oudste groep is, 53% van hen is ouder dan 55 jaar, tegenover 35% van de gedeeltelijke WGA-groep en 24% van de volledige WGA'ers.

Duurzaamheid van de arbeidsrelaties

De aanstellingen van de drie WIA-groepen zijn over het algemeen duurzaam: een ruime meerderheid (tussen de 69% en 82%) heeft een vast contract, percentages die

vrijwel overeenkomen met 2009. Slechts een klein deel, enkele procenten, werkt net als in 2009, als uitzendkracht (tussen 1% en 4%).

Inkoop re-integratieondersteuning door UWV en voorzieningen

Van de gedeeltelijke WGA'ers heeft 29% in de voorgaande vijf jaar ingekochte re-integratiedienstverlening ontvangen, van de volledige WGA'ers was dat 23%³². Een afspiegeling van de verslechterde arbeidsmarkt zien we ook hier weer terug in het aandeel dat werkt na afronding van de ingekochte re-integratiedienstverlening. Dit is afgenomen ten opzichte van vorig jaar.

4.2. Groep met een WAO/WAZ-uitkering

WAZ en WAO: gesloten voor nieuwe gevallen

De Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) verving in 1967 de Invaliditeitswet en de Ongevallenwet. De WAO is per 2006 vervangen door de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). Nieuwe instroom in de WAO is na ingang van de WIA slechts mogelijk als sprake is van herleving, dat wil zeggen als een verzekerde al eerder een WAO-uitkering heeft ontvangen en de oude gezondheidsklachten weer terugkomen of verergeren. De Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen (WAZ) was tussen 1998 en augustus 2004 een verplichte verzekering voor zelfstandigen. Als de arbeidsongeschiktheid voor augustus 2004 begon, hebben verzekerden nog recht op een WAZ-uitkering, daarna niet meer. Sinds augustus 2004 hebben zelfstandigen de mogelijkheid om zich vrijwillig te verzekeren voor de WIA bij UWV of bij particuliere verzekeraars. Beide wetten zijn dan ook zogenaamde krimpwetten, het aantal personen dat hierop aanspraak maakt neemt in de tijd af.

³¹ Bron: CBS Statline. Percentage werkenden is als volgt berekend voor jaargemiddeldes: werkende beroepsbevolking / (werkende beroepsbevolking + werkloze beroepsbevolking).

³² Ook voor deze groep stelt UWV een re-integratievisie op, de arbeidsongeschiktheid is immers niet als **duurzaam** bestempeld. Net als bij gedeeltelijke WGA'ers kan de re-integratievisie als conclusie geven, dat zij met behulp van re-integratieondersteuning weer inkomen uit betaald werk kunnen verwerven. Wanneer de inkomsten uit werk de theoretische verdien capaciteit gaan overschrijden, zal het arbeidsongeschiktheidspercentage hierop aangepast kunnen worden.

Werken met WAO- of WAZ-uitkering

Het aandeel werkenden neemt voor beide wetten af in 2010, zij het in mindere mate dan voor de WIA-uitkeringsgerechtigden het geval is. Bij de WAO'ers ligt het aandeel werkenden in 2010 ongeveer een half procentpunt lager dan in 2009. Van alle personen die eind 2010 een WAO-uitkering ontvingen heeft 22% een dienstverband, van de WAZ'ers is dit 7%. Het relatief lage aandeel met een dienstverband is deels te verklaren vanuit het feit dat een relatief groot deel van deze laatste groep, ook gezien hun herkomst, werkt als zelfstandige. Uit het eerder genoemde pilotonderzoek van EIM komt naar voren dat in 2008 36% van hen als zelfstandige werkte. Het is aannemelijk dat ook in 2010 een relatief groot deel van hen werkt als zelfstandige. Van de gedeeltelijke WAO'ers werkt in 2008 circa 7% als zelfstandige.

Van de WAO'ers heeft bijna eenderde een gedeeltelijke uitkering, de rest een volledige. Zoals te verwachten valt, zijn met name degenen met een gedeeltelijke uitkering aan het werk.

Van de gedeeltelijke WAO'ers is 54% aan het werk. Het aandeel werkenden loopt op naarmate het arbeidsongeschiktheidspercentage lager is. Zo werkt 46% van degenen die 65% tot 80% arbeidsongeschikt zijn bevonden tegenover 58% van degenen die 15% tot 25% arbeidsongeschikt zijn. Van de volledige WAO'ers is 7% aan het werk. Van de gedeeltelijke WAO'ers heeft 19% een 'harde' psychische diagnose en 42% problemen met het bewegingsapparaat. De verschillen tussen de diagnosegroepen qua aandeel met werk verschilt weinig voor de gedeeltelijke WAO'ers (schommelt rond de 50%). Tot slot is ruim de helft van de WAO'ers ouder dan 55 jaar, van de WAZ'ers bijna driekwart (70%). Deze 55-plussers zijn veel minder dan gemiddeld aan het werk, ook wanneer je specifiek de groep WAO'ers bekijkt die een gedeeltelijke uitkering ontvangt.

Duurzaamheid van de arbeidsrelaties

De duurzaamheid van de aanstellingen van de WAO'ers en WAZ'ers, afgemeten aan de hand van het werken in een dienstverband op basis van een vast contract, zijn veelal duurzaam. De WAO'ers hebben in meerderheid (84%) een vast contract, van de WAZ'ers is dit bijna driekwart. Een klein percentage (respectievelijk 2% en 3%) werkt als uitzendkracht. De duurzaamheid van aanstellingen is hiermee voor beide groepen niet anders dan in het vorige jaar.

Inkoop van re-integratieondersteuning van UWV

Voor 15% van de mensen die eind 2010 een WAO uitkering ontvingen en voor 3% van de mensen die toen een WAZ-uitkering ontvingen, heeft UWV in de voorgaande vijf jaar ondersteuning bij re-integratie ingekocht. Van de WAO'ers voor wie re-integratiebegeleiding was ingekocht, werkt 28% in 2010. Dat het percentage WAO'ers dat een re-integratietraject volgt slechts op 15% ligt, komt vooral doordat deze wet sinds 2005 gesloten is voor nieuwe instroom. Sinds 2010 hanteert UWV als beleid voor de

groep klanten met een lopende WAO-uitkering dat re-integratieondersteuning alleen dan wordt ingekocht, indien de klant daar zelf om verzoekt. Vanaf 2011 is dit beleid nog verder aangescherpt met de toevoeging dat uitsluitend nog re-integratietrajecten voor deze groep ingekocht mogen worden. Dit beperkt daarmee de groep WAO'ers die in aanmerking kan komen voor re-integratieondersteuning tot die groep die geschikt is om binnen een termijn van maximaal 2 jaar toegeleid te worden naar de arbeidsmarkt. Circa 4% van de werkende WAO'ers werkt met een voorziening van UWV, bij de WAZ'ers is dit ongeveer 3%.

4.3. Groep met een Wajonguitkering

Werk

In 2010 ontvangen in totaal 205.000 personen een Wajonguitkering, dit is een toename van circa 13.000 ten opzichte van het jaar daarvoor. Het aantal personen dat een uitkering ontvangt op grond van de nWajong, die sinds januari 2010 van kracht is, is met bijna 10.000 personen nog klein in vergelijking met de oude wet. Omdat de nieuwe wet recent is ingevoerd, is het te verwachten dat het aandeel werkenden onder hen relatief laag is. Personen hebben immers nog weinig tijd gehad om werk te vinden. Daarbij stromen relatief veel jongeren in de Wajong. Zij volgen soms nog een opleiding. Het aandeel Wajongers dat werkt is met 0,6 procentpunt gedaald ten opzichte van 2009, een kwart is aan het werk. Het aantal werkenden in absolute zin is wel gestegen. Het meest aan het werk zijn Wajongers onder de 35 jaar.

Duurzaamheid van de arbeidsrelaties

Het werk van de Wajongers is over het algemeen duurzaam van aard. Een meerderheid van de werkende Wajongers heeft eind 2010 een vaste aanstelling (66%). Dit hoge percentage is verklaarbaar doordat een groot deel, meer dan de helft (51%), van de werkende Wajongers in de WSW werkt. Daarbij heeft een groot deel van degenen die in de WSW werkt, een vast contract. Het aandeel van hen dat in de WSW werkt is afgenomen, in 2007 was dit nog 58%. Daar staat tegenover dat het aandeel met een reguliere arbeidsovereenkomst is gestegen van 37% in 2007 naar 41% in 2009 en 44% in 2010. Vier procent van alle Wajongers werkt als uitzendkracht. Opvallend is het relatief grote aandeel nWajongers dat werkzaam is als uitzendkracht. Een reden hiervoor kan zijn dat Wajongers die nog op school zitten een (bij)baan hebben als uitzendkracht. De duurzaamheid van het werk neemt toe naarmate de Wajongers ouder zijn. We zien dat 22% van de werkende Wajongers jonger dan 25 jaar in de WSW werkt. Dit aandeel stijgt naarmate men ouder is, tot 95% van de werkende 55-plussers. Ook het aandeel Wajongers met een vast contract stijgt met de leeftijd. Van de Wajongers tot 25 jaar heeft 42% een vast contract tegenover 94% van de 55-plussers. Dit relatief hoge aandeel met een vast contract komt doordat bijna alle Wajongers die in de WSW werken een vast contract hebben.

Inkoop re-integratieondersteuning en voorzieningen van UWV

Voor 16% van de Wajongers is tussen 2004 en 2009 re-integratieondersteuning ingekocht. Van deze groep is 33% aan het werk. Voor Wajongers worden, als het gaat om dienstverlening gericht op (directe) werkhervatting, uitsluitend re-integratietrajecten ingekocht. Bij trajecten gestart in 2008 is in het daarop volgende jaar een duidelijke toename in het aandeel werkenden zichtbaar. Van de werkende Wajongers ontvangt 29% één of meer voorzieningen van UWV. Dit is 3 procentpunt meer dan

vorig jaar. Dit is vooral te verklaren doordat het aandeel regulier werkende Wajongers is toegenomen ten opzichte van het aandeel dat in de WSW werkt. Van de groep die de afgelopen vijf jaar re-integratiedienstverlening heeft ontvangen is 33% aan het werk, van de groep zonder (recente) dienstverlening 23%. Van de werkende Wajongers ontvangt 29% één of meer voorzieningen van UWV.

Voor meer informatie, cijfers en vergelijkingen tussen de oWajong en de nWajong verwijzen wij naar de tweede rapportage van de Wajongmonitor van UWV kenniscentrum.

